

Undervisningsvejledning delemne S3: Sociologi – herredømmefri dialog eller systemer

Introduktion

Delemne C giver en generel introduktion til et sociologiforløb der evt. kan udvides. Hovedfokus er på konfliktperspektivet. Delemnet giver deltagerne en indføring i to grundlæggende teoritekster der på mange måder er skrevet op imod hinanden. Luhmann havde i 1980-erne en indgående polemik med Habermas i diverse tidsskrifter og bøger. Det er håbet at eleverne derved lærer at anskue sociologiske problemstillinger på forskellige måder.

Habermas' teori om system og livsverden er ikke ny og er som regel blevet brugt i de mere differentierede samfund som de vestlige. Med globaliseringens indtog i de fjerneste afkroge af verden er der sket en udvikling der retfærdiggør, at hans teorier også bruges der.

Niklas Luhmanns teorier er ikke førhen blevet brugt i stort omfang i gymnasiet, da de kan virke højtravende og abstrakte. Undervisningsmaterialet er et blandt flere nye forsøg på at gøre hans teorier praktisk anvendelige på gymnasieniveau. Latent under de to hovedteorier hos Habermas og Luhmann ligger et tredje teoriområde gemt; nemlig kommunikationsteorier.

I delemnet vil hovedfokus være de to forfatteres sociologiske teorier, men kommunikationen som sociologisk determinator vil blive berørt. Det er oplagt at fortsætte for de mere kompetente deltagere med yderligere at arbejde med sprog og diskurs. Materialet lægger op til at diskursanalyser og sprogteorier kan anvendes.

Formål

At give deltagerne en introduktion til en generel sociologisk problemstilling om kulturer og konflikt.

At lære deltagerne om to hovedteorier indenfor sociologisk teori; Jürgen Habermas teori om system og livsverden og Niklas Luhmanns systemteori.

At lære deltagerne koblingen mellem teoretisk sociologi og praktiske problemstillinger (i filmene). I skriftlig samfundsfag lægges der stor vægt på elevernes evne til selvstændigt at behandle samfundsfaglige problemstillinger.

At give deltagerne forståelse for koblingen mellem de 3 delemner. Både demokrati og magtopfattelser samt økonomisk teori kan anskues sociologisk, hvilket enkelte arbejdsspørgsmål lægger op til

At deltagerne får en forståelse af, at de samme sociologiske mekanismer kan optræde i forskellige samfundstyper. I Luhmanns teori er de alle anskuet som systemer.

At introducere til et af de nyere samfundsfaglige emner; kommunikation og diskursanalyse, som før har været forbeholdt mere humanistiske fag, men som under kodeordene; magt og sprog også kan anvendes i samfundsfagsundervisningen.

Målgruppe og forudsætninger:

Det sidste delemne er også det sværeste, men stadig er det opgavestillernes hensigt at også dette emne kan arbejdes med af deltagere der ikke har andre faglige forudsætninger end en almindelig samfundsfaglig interesse. Materialet er fremstillet til brug for undervisningen i samfundsfag i Gymnasiet og på HF. Det er dog en fordel

at have berørt de to andre delemner først, da der af og til refereres bagud til delemnerne. De fleste opgaver kan dog løses uafhængigt af delemne A og B.

Faserne i forløbet

Det nedenstående forslag er et blandt mange og de skrevne arbejdsspørgsmål og aktivitetsforslag kan blandes efter behov og tid. Det er dog oplagt hvis det tredje delemne kommer efter de to andre, da de mange steder kan peges tilbage på perspektiver fra de to første delemner.

Ræsonnementet bag den nedenstående opdeling er:

<p>1) 1 dobbeltlektion (2 * 45 min.) Habermas´ teori om system og livsverden. Kombineret med film.</p>	<p>2) 1 dobbeltlektion (2 * 45 min.) Luhmanns systemteori. Kombineret med film.</p>	<p>3) 1 dobbeltlektion (2 * 45 min.) Sprog, kommunikation og diskurs. Kombineret med film.</p>	<p>4) Evt. Opsamling og evaluering. Kombineret med film.</p>
---	--	---	---

Forslag til undervisningsforløb

Lekt. nr.	Lektionens formål	Lektie til lektionen	Materialer / EDB tilgang	Opgaver og aktiviteter
1) 45 min.	Introduktion til sociologi og Habermas teori	Læs artikel S3a og lav tjek-spsm. til artiklen.	Artikel	Lærerstyret introduktion samt diskussion af arbejdsspørgsmål
2) 45 min.	Sociologisk problemstilling i Vandets Pris	Læs artikel S3a og lav tjek-spsm. til artiklen.	Film klip: Vandets Pris scene 1, 2 og 5	Film
3) 45 min.	Opsamling fra sidste gang Diskussion af sociologiske emner fra filmen, hvor de to artikler inddrages	Læs artikel S3b og lav tjek-spsm. til artiklen.	Artikel	Diskussion i klassen af hjemmeopgave og film fra sidst
4) 45 min.	Opsamling fra sidste gang Diskussion af sociologiske emner fra filmen, hvor de to artikler inddrages	Læs artikel S3b og lav tjek-spsm. til artiklen.	Film klip: Tørst: scene 2 og 7	Film

5) 45 min.	Kommunikation og diskurs	Evt. inddel i timen inden i grupper der laver kulturel introduktion til USA, Bolivia og Indien (brug links)	Tavle	Lærerstyret introduktion til magt og kommunikation; hvordan sproget bruges politisk, jf. magtens 5. ansigt og artiklerne. Fremlæggelse af hjemmearbejde.
6) 45 min.	Kommunikation og diskurs	Evt. inddel i timen inden i grupper der laver kulturel introduktion til USA, Bolivia og Indien (brug links)	Udvalgte klip der viser sprogets rolle evt. scene 3 i Tørst (borgmesterens diskurs) eller scene 7 i Tørst Brug aktivitetsforslagene	Spil udvalgte scener fra Vandets Pris og Tørst omkring sprogets rolle (se arbejdsspørgsmål)
7) 45 min.	Opsamling og evaluering på hele forløbet	Lav spørgsmål 1 +4 i aktivitetsplan. OBS! Kræver dvd-udlån til deltagerne	Tavle+ evt. film	Lærerstyret diskussion. Kobling af diskussionen til de andre delemner. Svar evt. på spørgsmålet; "Hvilken af de tre vinkler har mest betydning for konflikterne i dokumentarfilmene?"
8) 45 min.	Opsamling og evaluering på hele forløbet	Lav spørgsmål 1 +4 i aktivitetsplan. OBS! Kræver dvd-udlån til deltagerne	Tavle+ evt. film	Lærerstyret diskussion. Kobling af diskussionen til de andre delemner. Svar evt. på spørgsmålet; "Hvilken af de tre vinkler har mest betydning for konflikterne i dokumentarfilmene?"

Alternativt forslag

Brug evt. en dobbeltlektion (2 * 45 min.) på at se Vandets Pris. Forinden læses artikel S3a og S3b. Brug derefter en dobbeltlektion på at diskutere filmens sociologiske dimension ud fra udvalgte arbejdsspørgsmål til filmen og til teksterne. Dermed opnås en mere bred diskussion omkring de to teorier der præsenteres i artiklerne.